szúságú szöveget megtalál. (A mezőhosszak miatt a tetszőleges hossz 1—65 karakter között változhat.) Azt is meg lehet tehát keresni, hogy egyetlen adott karaktert, vagy akár teljes hosszúságú (65 karakteres) szöveget tartalmaz-e a mező. Így pl. minden olyan szabályzó kikereshető a programmal, amelynek a címében az "alap" karaktersor szerepel, vagyis alapozással, alappal kapcsolatos a szabályzó.

5. *Hatáskörnyezet-kereső:* ez a program olyan keresést hajt végre, amilyet manuálisan elvégezni szinte lehetetlen. Az újonnan megjelenő szabályzók hivatkoznak korábbi szabályzókra; ezek a hivatkozások bekerülnek az adattárba. A program azokat a szabályzókat keresi meg, amelyek a felhasználó által megadott szabályzóhoz kapcsolódnak, és annál később jelentek meg!
6. *Értékfelmérő* (leltározó): felsorolja a szabályzók
   - számát,
   - példányszámát,
   - értékét (Ft-ban)

   fajtánként és összesítve.

Az adatbevitel sorrendje olyan, hogy az adatgazda a szabályzó első és utolsó oldala áttekintésével (esetleg a dokumentum végiglapozásával) beviheti az adattárba a szükséges adatokat.

A rendszer nyílt, tehát igény esetén a kívánt adatok felhasználására újabb feldolgozói program írható.

Gajdos Zsuzsa — Kovács Péter — Szitás István
(Kelet-magyarországi Tervező Vállalat)

NEKTÁR programrendszer

Az *Állami Gorkij Könyvtár Zenei Könyvtárában* Commodore—64-re kifejlesztett, kísérletileg használt programcsomagot képernyőn megjeleníthető és — némileg eltérő formában — kinyomtatható lapokon mutatjuk be.

Az *1. lapon* a programcsomag elnevezését és szolgáltatásait, a *2. lapon* a (jelenlegi) keresési lehetőségeket találjuk. A *3—7. lapok* mutatják be az áttekintő táblázatokat, amelyek az egyes jellemzők szerinti kereséseket könnyítik meg. (Az áttekintő táblázatok a bemutatás céljára kivonatosan és összevont formában szerepelnek.)

Elsőként a *Vargyas Lajos* által *Kodály: A magyar népzene* c. tanulmányához készített és a zeneiskolában tananyagként is használt példatár tartalmát tároltuk hajlékony lemezeken. Ennek a zeneakadémiai felvételi vizsga részét képező száz példájából az első 12 dallamot választottuk ki bemutatónkhoz.

1. lap

```
1---+----1---+----2---+----3---+----4---+----5---+----6
          V I G  R U D O L F   kezdeme/vieze/se/re   ke/s

                N  E  K  T  A/  R
                ME/szene/s
                   elemzo/
                      ottba/s
                            ADATI
                      Szolga/ltata/sai

1.Ne/szene TA/BLA/SA ma/gneslemezen:
                        -forma/s, szoveg e/s
                         dallamjellemzo/kkel
                        -kisova/nyonke/nk, sorsza/m szerint

2.VISSZAKERESE/S (15 kulonbozo/) jellemzo/ szerint

3.ELEMZE/S segi/te/se:  -a/ttekinto/ ta/bla/zatokkal
                        -kotta megjeleni/te/se/vel
                        -dallam /ismeretlenheto/)
                         leja/tsza/se/vel

4.LISTA/K ke/szi/te/se: -az egyes dalokro/l vagy
                        -az a/ttekinto/ ta/bla/zatokro/l
```

2. lap

NELYIK ADAT SZERINT KERES?			
A - CSOPORT		B - CSOPORT	
-SORSZA/M:	1	-SORSZERKEZET:	1
-KEZDO/SOR:	2	-KADENCIA:	2
-GYUJTO/:	3	-HANGSOR:	3
-HELYSE/G:	4	-PODIA:	4
-MEGYE/TERULET:	5	-SZOVA/S:	5
-TA/JEGYSE/G:	6	-NEMZETISE/G:	6
-SZO/TAGSZA/M:	7		

3. lap

EZEN A LEMEZEN TALA/LHATO/ DALOK
[A ZENEAKADE/MIAI FELVE/TELI ANYAGA/BO/L]
SORSZA/M/KODA/LY-VARGYAS -SORSZA/M
KEZDO/SOR

```
 1/ 1. LESZA/LLOTT A FA/VA
 2/ 2. AZHOL EN ELME/GYE/K.
 3/ 4. FEKETE FOLD TEFNI
 4/ 8. LA/TOD-E TE. BADA/M
 5/ 9. INHOL KEREKEDIK
 6/12. KICSI NADA/R. JAJ DE FESNI
 7/13. GYULAINE/. E/DESSANYA/N.
 8/21. E/VA. SZI/VEM. E/VA.
 9/24. VIRA/GOS KENDERFN
10/31. AZ URAGI UTCA SZI/KRES.
11/34. DUNAPARTON /AN EGY MALOM.
12/35. BE/RES LEGE/NY. JO/L MEGRAKD.
       .......
```

4. lap

SORSZERKEZET		KADENCIA	
MEGFELELO/ DAL A LEMEZEN (DB)			
A/B3/C/B	(1)	5(1)1	(2)
A5/A5V/A/AV	(1)	5(B3)1	(1)
A5/A5V/A/AV2	(3)	5(B3)VII	(1)
A5/B/AV/C	(1)	7(B3)B3	(1)
A5/B5/A/BV	(1)	7(5)B3	(1)
A5/B5/AV/BV	(3)	8(5)4	(1)
A5/B5/AV/B	(1)	8(B3)4	(2)
A5/B5/CV/BV/C	(1)	8(5)6	(1)
		8(5/3/4)1	(1)
		VII(B3)B3	(1)

5. lap

```
GYU''JTO''                    HELYSE'G
-----------------------------------------
   MEGFELELO'' DAL A LEMEZEN (DB)
-----------------------------------------
BARTO'K B.   (4)        BARACS              (1)
GARAY A.     (1)        CSI'KVEREBES        (1)
KODA'LY Z.   (3)        FELSO''IREGH        (2)
LAJTHA L.    (2)        GYERGYO'UJFALU      (1)
SEEMAYER V.  (1)        KA'KICS             (1)
VIKA'R B.    (1)        KA'SZONALTI'Z       (1)
                        KA'SZONIMPE'R       (1)
   TA'JEGYSE'G          KO'RO'GY            (1)
                        O''RISZENTPE'TER    (1)
 I.DUNA'NTU'L   (7)     SURD                (1)
II.FELVIDE'K    (1)     TAKA'CSHA'ZAPUSZTA  (1)
III.ALFOLD      (0)
 IV.ERDE'LY     (4)     TA'JE./MEGYE/TERULET
  V.BUKOVINA    (0)
                         (I.)  BARANYA
ELO''ADA'SMO'D          (IV.)  CSI'K
                         (I.)  FEJE'R
PARLANDO        (5)     (II.)  GOMOR
RUBATO          (2)      (I.)  SOMOGY
TEMPO GIUSTO    (5)      (I.)  TOLNA
                         (I.)  VAS
                         (I.)  SZLAVO'NIA
```

6. lap

```
( N E K T A' R: 'KODA'LY-VARGYAS' FE'LDATA'R )

1.SORSZA'M:  ¤KOVA 1 .
2.HEZIO''SOR:¤LESZA'LLOTT A PA'VA
  ---------- ¤VA'RMEGYENE'ZHA'ZA.
3.FELVE'TEL: ¤GOMOR FL.¤D. E'S K.
4.GYU''JTO'':¤SEEMAYER V. ¤E'V:¤1906
5.HELYSE'G:  ¤SURD
6.MEGYE/TEP.:¤SOMOGY ¤TA'JE.:¤DUNA'NTU'L
7.SZO'TAGSZ.:¤NONO ¤VSZ.:¤4
8.ELO''ADA'S:¤PARLANDO
9.SORSZERK.: ¤B5/B5/BV/B
A.FRIGNIA:   ¤7(B3/B3
B.HANGSOR:   ¤PENTATON
C.AMBITUS:   ¤VII-8
D.METRIKA:   ¤IZO    ¤PRIMIMA:¤HETERO
E.FODIA:     ¤NONO/PE'GI-STI'LUSU'
G.TIPUS:     ¤PE'KI'TETT
H.NU''FAJ:   ¤PARE'NEK
K.NEMZETISE'G:MAGYAR

P0V:L.=LEJEGYZO''/TA'JE.=TA'JEGYSE'G/VSZ.=VERSSZAK)
***** (TOVA'BB / DALLAM / LISTA / NEM? *****
```

6.a lap

```
1.PARLANDO.          GR.5B B).LEJ.R.B. E'S K.Z.
                     SURD,(SOMOGY VM.).S.U.1936
```

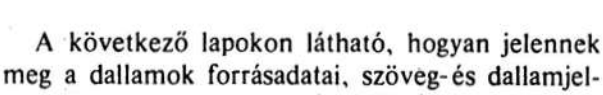

LESZÁLLOTT A PÁVA VÁRMEGYEHÁZÁRA.

A következő lapokon látható, hogyan jelennek meg a dallamok forrásadatai, szöveg- és dallamjellemzői, valamint a dallam (egyelőre) első sorának a kottája kétféle formában. (Először a legtöbb dallamnál egyszerűsített, szolmizált változatban; idővel a felhasználó választhatja ki a megfelelő formát.)

A NEKTÁR első változata talán már ebben az évben használható és kapható lesz az ÁGK Zenei Könyvtárában. Az egyes programok, valamint a folyamatosan készülő adattárak valószínűleg nem kerülnek többe, mint a hazánkban megjelenő (drágább) könyvek.

7. lap

```
N E K T A' R: 'KODA'LY-VARGYAS' FE'LDATA'R

1.SORSZA'M:  ¤KOVA 8.
2.HEZIO''SOR:¤LA'TOD-E TE BADA'M
  ---------- ¤AZT A SZA'RAZ NYA'RFA'T,
  ---------- ¤AZT A SZA'RAZ NYA'RFA'T?
3.FELVE'TEL: ¤-
4.GYU''JTO'':¤KODA'LY Z.
5.HELYSE'G:  ¤TAKA'CSHA'ZAPUSZTA
6.MEGYE/TEP.:¤GOMOR ¤TA'JE.:¤FELVIDE'K
7.SZO'TAGSZ.:¤B1 ¤VSZ.:¤1
8.ELO''ADA'S:¤PARLANDO
9.SORSZERK.: ¤A/B5/CV/D/BV/C
A.KADENCIA:  ¤S(5/5/4)1
B.HANGSOR:   ¤PENTATON
C.AMBITUS:   ¤VII-9
D.METRIKA:   ¤HETERO ¤PRIMIMA:¤HETERO
E.FODIA:     ¤B1/PE'GI-STI'LUSU'
H.NU''FAJ:   ¤BUJDOSO'DAL
K.NEMZETISE'G:MAGYAR
L.MEGJEGYZE'S:¤KE'TFE'TEGU'' PENTATON

P0V:L.=LEJEGYZO''/TA'JE.=TA'JEGYSE'G/VSZ.=VERSSZAK)
***** TOVA'BB / DALLAM / LISTA / NEM? *****
```

7.a lap

```
8.PARLANDO  TAKA'CSHA'ZAPUSZTA,(GOMOR VM.) K.Z
```

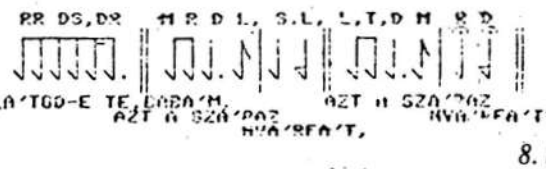

8. lap

Johann Sebastian [illegible]

(1685 - 1750)

négyszólamú korálfeldolgozások

Vierstimmige Choralgesänge

Four-Part Chorales

```
F1) FORRA'SJEGYZE'K + ZENEI JELLEMZO''K
F2) KOTTAKE'P + OSSZHANGSZERTANI ELEMZE'S
                (EGYELORE CSAK HA'T S.SZ.)
   F3) NYOMTATA'S          F4) DEFEJEZE'S
TEXT:D=Deutsch  E=English  H=Magyar
```

9. lap

```
(EZEN'SOR: (CA'PO KORA L S.STROOFA)
FROH GOTT, VOM HIMMEL
SIEH DAREIN
(KODA'S                    (KO'TET)SORSZA'M
BGA  (BACH GESELLSCHAFT AUSGABE) (1)72
BWV  (BACH WERKE VERZEICHNIS)......   2
B-K  (L.FR.BACH-FRIEDRICH)....... 262
B.A. (BREITKOPF AUSGABE)......... 262
EMB  (EDITIO MUSICA BUDAPEST).....   1
E.P. (EDITION PETERS NR.21/ERKO)...  2
R.SO''(MEGJELENE'S:    ERFURT. 1524
                    (ERFURTER ERGANZUNGEN)
SZOVEG............ M. LUTHER  1524
```

10. lap

```
ZENEI JELLEMZO''K

HANGNEM.......................... A-III/B
MELODIA.......................... I(VII/1)VII
AMBITUS.......................... IV-4
SORSZERKEZET..................... 2A(12/2)2/2/3
VARIA NEMEK...............  EMB.6)UM.(1)EM
                                B.A.3.EM.2530M
```

11. lap

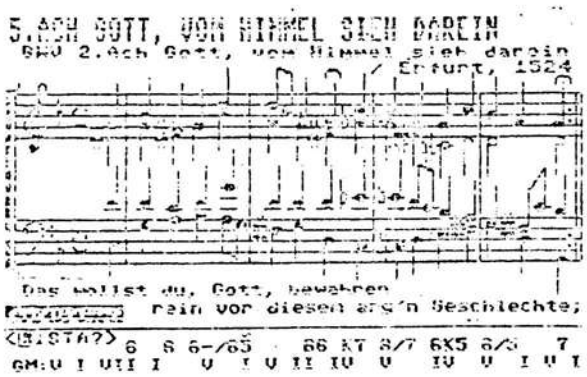

A *8–11. lapokon* egy másik, a könyvtári szolgáltatást bővítő és korszerűsítő, egyben oktatást is támogató programcsomag első eredményeit mutatjuk be; a munka a fejlesztés első szakaszánál tart. Ez a rendszer *Johann Sebastian Bach* négyszólamú zsoltárainak – amelyek hazánkban a szolmizálás, formatan és összhangzattan alapvető tananyagának is részei – alaposabb, mélyebb megismerését támogatja.

Kárpáti László
(Országos Pedagógiai Könyvtár ás Múzeum)

OCTOPUS információkereső programrendszer

Az OCTOPUS kényelmesen használható, relációs adatbázis-kezelő rendszer, amellyel mind az adatbázis folyamatos és különösebb megkötöttségek nélküli feltöltése, mind pedig az összekapcsolt adatokból álló tételek – a "relációk" – tetszés szerinti keresése elvégezhető.

A felhasználási lehetőségek

Az OCTOPUS előnyösen alkalmazható olyan esetekben, ahol a relációk keresése *tartalmuk* (a relációban szereplő adatelemek), nem pedig valamilyen azonosítójuk szerint történik, ahol nagy adattömeggel kell dolgozni, valamint rugalmas lekérdezésre és változtatásra van szükség. Példaként néhány alkalmazási terület:

- adott területen található szálláslehetőségek (komfortfokozat, a szálloda helye, parkolási lehetőség, éttermi szolgáltatás, ár stb.);
- egy áruházi osztályon vagy emeleten található termékek (a termékek fajtája, mérete, színe, típusa, ára, egyéb specifikus sajátosságok stb.);
- valamely vevőkörről kialakított nyilvántartási rendszer, amely az ügyfelek különböző igényeit, kívánságait rögzíti kényelmesen módosítható formában;
- házi telefonkönyv;
- könyvtári nyilvántartó rendszer (a szerző neve, a dokumentum címe, a kiadás éve, az ISBN-szám, a raktári jelzet stb.).

A sort hosszan lehetne folytatni, hiszen sokszor adódik olyan helyzet, hogy több információt egy egységként kezelünk (pl. a dokumentumleírásoknál is).

Az OCTOPUS nem köti meg az adatbázisban rögzített relációk szerkezetét. A tárolt adatokból tetszés szerinti kapcsolatrendszer alakítható ki.

A rendszer maximálisan felhasználóbarát. A munkát állandó és mindenre kiterjedő tájékoztatással segíti, használata nem feltételez számítástechnikai ismereteket.

Általános jellemzők

A rendszerben meg lehet határozni az adatok fajtáit, típusait: a *tulajdonságokat*. A tulajdonságokat értékekkel lehet kitölteni, és minden tulajdonság egy-egy értékét egy másik tulajdonság másik értékével lehet logikailag összekapcsolni: ezt az összekapcsolt egységet hívjuk *relációnak*. Az utolsó példánál maradva tulajdonság lehet a szerző neve, és ennek a tulajdonságnak az értékei lehetnek pl. Petőfi Sándor, Lev Tolsztoj. A "Petőfi Sándor" név tulajdonságot a "János vitéz" cím tulajdonsággal összekapcsolva összetett egység, tétel keletkezik: a reláció.

A programba való belépéskor a felhasználó valamilyen karakter(ek) leütésére az *OCTOPUS GUIDE*-dal, az OCTOPUS útmutatójával találja magát szemben. Ennek segítségével megismerheti a rendszert a sokszor nehézkes papírdokumentáció nélkül. Az sem mellékes, hogy a nem számítástechnikus felhasználó egyúttal megismeri a gépet, megszokja a géppel való munkát, a gépi környezetet. Az OCTOPUS GUIDE képernyőoldalakon keresztül ismerteti a rendszert, példákat ad, magyaráz, és benne – mint egy könyvben – előre-hátra lehet lapozni.

A rendszer a képernyő utolsó előtti sorában mindig közli az éppen megadható parancsokat. Ha a felhasználó nem tudja, hogy a parancsok mit jelentenek, mi a hatásuk, használja a *HELP* segítő funkciót. A HELP parancs hatására a rendszer részletesen